

EU Twinning Project MK/09/IB/ST/01 SUPPORT TO THE STATE STATISTICAL OFFICE FOR CAPACITY BUILDING AND IMPROVING COMPLIANCE OF STATISTICS WITH EU STANDARDS

Јануари 2014

Содржина

Преглед на четвртиот квартал од 2013	1
Проектот низ призмата на компонент-лидерите	3
Надвор од официјалните активности	5
Следни активности во петтиот квартал од 2013	5
Информации за контакт	6

Преглед на четвртиот квартал од 2013

Драги читатели,

Овој билтен го означува крајот на 2013 година, втората календарска година од Проектот.

Во 2013 беа спроведени 44 краткорочни експертски мисии и две студиски посети. Во организираните краткорочни мисии во Скопје беа ангажирани 88 колеги од земјите на ЕУ со заедничко учество на 348 македонски колеги.

Во четвртиот квартал на 2013 година се спроведоа 10 краткорочни мисии *. Во табелата подолу е даден краток преглед на активностите според соодветната компонента:

Компонента	Експертски мисии	Број на вклучени експерти од земјите на ЕУ
1	4	7
2	3	5
3	2	4
4	1	2
Вкупно	10	18

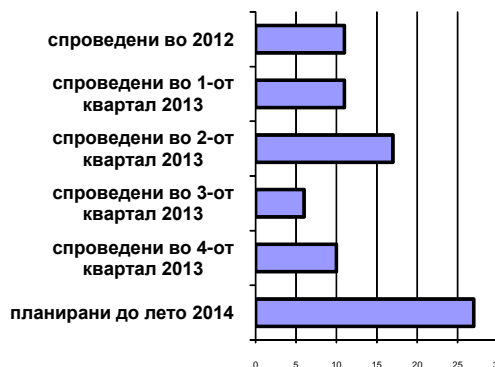
* Две мисии започнаа на 30 септември 2013 година и беа прикажани во претходниот билтен.

Шест мисии започнаа на време, па дури и пред предвиденото, една мисија започна со мало одложување од помалку од еден месец, а две

мисии започнаа со задоцнување од околу два месеца. Преостаната мисија се спроведе во ноември 2013 година.

Најголем број на активности беа спроведени во рамките на компонентата 1. Во мисијата 1.1.1.10 експертите продолжија со интегрирањето на секторските сметки. Покрај опфатените теми (балансирање на секторските сметки за 2008, 2009 и 2010 година и идентификување на проблемите поврзани со оваа тематика), се дискутираше и за ЕУ грантови, социјални придонеси, трансфер од стариот во новиот NACE систем, како и односот меѓу табелите на понуда и на употреба и годишните секторски сметки.

Краткорочни експертски мисии во проектот, состојба – крај на 2013

Главна тема на дискусија во мисијата 1.2.2 беше проблематиката на сезонските прилагодувања во кварталните сметки - ревизија на податоците.

Во мисијата 1.3.1.3 се продолжи со практична работа за изработка на методи за трансфер на податоци од националните сметки во новата Статистичка класификација на стопанските дејности во Европската заедница NACE Rev.2.

Елаборацијата на методи за имплементација на здравствените сметки претставуваше главна тема на дискусија во рамките на мисијата

EU Twinning Project MK/09/IB/ST/01 SUPPORT TO THE STATE STATISTICAL OFFICE FOR CAPACITY BUILDING AND IMPROVING COMPLIANCE OF STATISTICS WITH EU STANDARDS

1.3.2.1. Во контекст на ова, имаше плодна дискусија со неколку институции (Министерство за здравство, Фонд за здравствено осигурување на РМ, Институт за јавно здравје и советници од Кабинетот на Премиерот на Владата на РМ) за изготвувањето на здравствени сметки врз основа на прирачникот – Систем за здравствени сметки (SHA). Беше одлучено работата на оваа проблематика и понатаму да се координира.

Клучна тема во компонентата Национални сметки претставуваше деталното толкување и објаснување на бизнис сметководствените информации во Македонија, со цел да се овозможи нивно користење, обработка и интеграција во националните сметки. Како што беше планирано, оваа задача се спроведе со помош на консултантска компанија и беше договорено трансферот на знаење да се изврши во консултација со вработените во ДЗС. Консултациите започнаа на 2 октомври и до крајот на 2013 година беа спроведени 11 сесии.

Во компонента 2 продолжија консултациите во согласност во работниот план. Во рамките на мисијата 2.5.1.2 се дискутираше за начините на пополнување на ЕУ и ООН прашалниците во крим статистиката како и за алатката за споредување на двата хиерархиски кривични кодекси ("мапирање").

Во мисијата 2.5.4.3 и понатаму беа разгледувани методите за подобрување и публикување на Лаекен индикаторите како алатка за мерење на сиромаштијата и социјалната исклученост. Во рамките на мисијата се разговараше за претстојната студиска посета која треба да се одржи на почетокот на идната година во Германија.

Културните индикатори се опфатија со мисијата 2.5.3.1 при што беше претставена рамката за културна статистика од Европскиот статистички систем (ESS). Исто така, експертите ги

презентираа соодветните практики од Данска и од Бугарија.

Со цел податоците од културните индикатори да бидат споредливи со европските, експертите препорачаа користење на меѓународниот систем за класификација NACE Rev. 2 и Меѓународната стандардна класификација на професии, занимања и струки (ISCO) 2008.

Академската и научно-истражувачката заедница на состанок во Државниот завод за статистика

Во компонента 3, Државниот завод за статистика го организираше состанокот "Можностите за пристап до микроподатоци за научно-истражувачки цели", на кој учествуваа претставници на академската заедница од Скопје. Состанокот беше организиран како дел од експертската мисија 3.1.3.2 која ја опфаќаше темата "Соодносот помеѓу заштитата на податоците и на употребливоста на податоци". Во рамките на мисијата 3.1.1.4 понатаму беа дискутирани DESAP прашалниците као и имплементацијата на вторите DESAP анкети за самооценување. DESAP претставува генеричка листа за проверка за оценување на квалитетот на истражувањата во Европскиот статистички систем.

Главна тема во мисијата 4.2.5 беше процената на напредокот во развојот на системот на информациски технологии, како и

EU Twinning Project MK/09/IB/ST/01 SUPPORT TO THE STATE STATISTICAL OFFICE FOR CAPACITY BUILDING AND IMPROVING COMPLIANCE OF STATISTICS WITH EU STANDARDS

понатамошното тестирање на доставените апликации.

Подеднакво значајни се и презентациите (табеларните прикази) на Проектот искажани во бројки, што им овозможува на соодветните компонент-лидери да се стекнат со реална слика за напредокот на Проектот.

Подолу во овој електронски билтен го пренесуваме краткото интервју со г-ѓа Верка Панова, компонент-лидер и сениор порограм офицер во рамките на Твининг-проектот.

Текот на Твининг-проектот низ призмата на компонент-лидерите

Интервју со г-ѓа Панова, компонент 1 лидер

1. Кои се главните теми и проектни цели во Вашата компонента?

Хармонизацијата на статистиката на националните сметки како компонентата 1 од Твининг-проектот е проектирана како компонента со најголем обем на часови за технички мисии. Тое е од причина што со имплементирањето на Методологијата на европскиот систем на сметки (ESA 1995 и ESA 2010) како методолошки рамки, се обезбедува споредливост на податоците за економијата, односно БДП и другите агрегати на економијата со сите други земји.

Исто така, во рамките на оваа компонента беше планирано и обезбедено е трансформирање на објавените податоци за националните сметки од постоечката Класификација на дејностите (NACE Rev.1) во податоци според NACE Rev.2 за серијата 2000-2008.

Избраниот метод на работа во оваа компонента се потврди како многу соодветен бидејќи истовремено со работата на реалните податоци, се обезбедува обука за методолошките промени кои ќе се случат со имплементирањето на ESA 2010.

Во фокусот на мисиите се ставени секторските сметки со кои се обезбедува информација за неколку најважни агрегати за секој институционален сектор на економијата и тоа бруто-националниот расположлив доход, штедењето и задолжувањето.

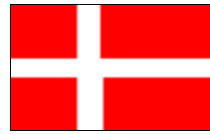
Дел од оваа компонента се и мисиите во врска со подготвувањето на податоците од кварталните сезонски прилагодени податоци како многу важен процес со кој се обезбедува споредливост на сериските податоци, како и мисиите за индикаторите за одржлив развој и за сметките во странство.

2. Дали сте задоволни со тековната состојба на реализацијата на проектните цели?

Генерално, мисиите се реализираат според планираното, а како резултат на тоа, подготвени се табели за нефинансиските сметки по институционални сектори за периодот 2008-2010 во кои се вградени многу методолошки подобрувања кои се поврзани со имплементацијата на методологијата ESA 1995, особено во однос на вклучувањето на податоци кои во регуларното работење не беа добро методолошки определени како што се приходите во натура, исцрпноста на неопфатените податоци преку нивно вреднување од постоечките извори.

**EU Twinning Project MK/09/IB/ST/01
SUPPORT TO THE STATE STATISTICAL OFFICE FOR CAPACITY BUILDING AND IMPROVING COMPLIANCE OF STATISTICS WITH EU STANDARDS**

3. Можете ли да посочите одредени специфички поврзани со активностите во Вашата компонента ?

Една од најголемите придобивки од Твининг-проектот во оваа компонента е подобрувањето во однос на процесот на работа во Секторот за национални сметки преку пресметка на податокот за бруто-домашниот производ и додадената вредност преку билансирање на податоците меѓу секторите и преку табелите на понуда и на употреба. Таквото искуство беше реализирано конкретно за подготвување на податоците за 2012 год.

Едно од поголемите подобрувања постигнати преку Проектот е пресметката и вреднувањето на сопственото производство, пресметката на амортизацијата и вредноста на средствата со помош на моделот на постојано инвентарисување (PIM), рекласификација на институционалните единици. Посебно внимание е посветено на подготвувањето на сметката за секторот Држава.

Во оваа смисла, тие подобрувања ќе водат кон ревизија на податоците објавени од 2000 година наваму. Ревизијата е планирана за 2014 година кога се очекува да се имплементираат и најважните методолошки промени поврзани со ESA 2010 кои имаат влијание на БДП, како што се пресметката и капитализацијата на истражувањето и развојот како основно средство за пресметка на воената опрема, рекласифицирањето на финансискиот сектор според новата класификација од ESA 2010.

Со цел усогласување на секторизацијата на институционалните единици, формирана е меѓуинституционална група која треба редовно да работи на секторизација на единиците за потребите на податоците за националните сметки, монетарната и финансиската статистика.

Од особено значење за ДЗС се обуките обезбедени преку Твининг-проектот од страна

на консултантска сметководствена компанија со што се зголеми стручното знаење на вработените во однос на идентификувањето и објаснувањето на сметководствените извори на податоци во функција на одредување на категориите во националните сметки и воопшто во статистичката продукција.

4. Какви се Вашите предвидувања за престанатото време од Проектот?

Во оваа компонента остануваат уште неколку мисии кои се многу значајни за остварување на главната цел, а тоа се мисиите за интеграција на секторските сметки, билансирање на податоците по постојани цени преку табелата на понуда и на употреба и тестирање на серијата на десезонирани квартални и годишни податоци за додадената вредност, односно категориите на БДП.

Сакам уште еднаш да го нагласам како многу значајно искуството добиено од експертите во однос на понатамошната работа во секторот во однос на организацијата на процесот на работа и во подготвувањето на податоците.

За очекување е дека стекнатите знаења во Секторот за национални сметки ќе придонесат за подобрување на квалитетот на податоците, покомпетентно и конзистентно интегрирање на расположливите извори на податоци и нивна анализа и логична интерпретација, како и побрзо и поефикасно имплементирање на ESS 2010.

Работата преку Твининг-проектот, исто така, овозможи многу квалитетна соработка и интегрирање на буџетските податоци од Министерството за финансии и на податоците од Народната банка, а размената на стручно знаење меѓу стручните лица од сите институции е вистински влог за идната работа.

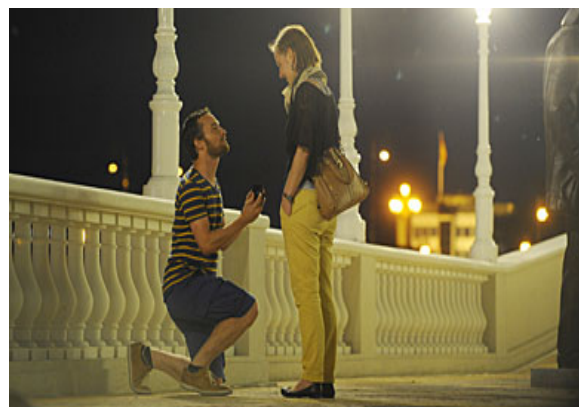

**EU Twinning Project MK/09/IB/ST/01
SUPPORT TO THE STATE STATISTICAL OFFICE FOR CAPACITY BUILDING AND IMPROVING COMPLIANCE OF STATISTICS WITH EU STANDARDS**

Надвор од официјалните активности

Македонија е земја вредна за посета не само во рамките на службените патувања. Во прилог на ова тврдење е случката на нашиот колега од од Германија, Мирко Херцнер, кој во рамките на Твининг-проектот првпат ја посети Македонија пролетва годинава, со цел да го сподели своето искуство за квалитетен менаџмент со македонските колеги. Уживаше во времето поминато во Скопје, па затоа одлучи да се врати во Македонија, но со многу специјален повод. За време на неговиот следен престој во Македонија, тој не дојде сам, туку со неговата долгогодишна девојка, и на романтичниот мост до Народниот театар во Скопје ѝ понуди брак. Така, секавањата на овој млад пар ќе бидат засекогаш врзани со Скопје.

Фотограф: Кристијан Теодоров

Следни проектни активности во 2014 *

Активност бр.	Содржина	Дата
1.4.3	Развој на сет на индикатори за одржлив развој	27. – 31.01. 2014
2.3.1.3	Органско земјоделство-процена на резултатите од истражувањето	27. – 31.01.2014
2.4.3	Трошоци за заштита на животна средина-процена на резултатите од пилот-истражувањето и идни активности	27. – 30.01.2014
2.5.4.4 (студиска посета)	Лаекен индикатори	03. – 07.02.2014
2.2.3	Надворешна трговија - реална цена и реални индекси за цена на увоз / извоз - процена на резултатите од истражувањето	17. – 20.02.2014
1.1.1.11	Интеграција на секторските сметки (IV)	24. – 28.02.2014
1.1.2.6	Дефлација, пристап при користење на табелите за понуда и за употреба	24. – 28.02.2014
1.2.3	Сезонско прилагодување на податоците во кварталните сметки - објавување на експериментални податоци	17. – 21.03.2014
3.1.1.6 (студиска посета)	Унапредување на процесот и менаџмент со процесите на промени кои гарантираат дека ДЗС обезбедува статистички податоци кои се во согласност со европските стандарди за квалитет	24. – 28.03.2014
2.1.3	Статистика на превоз на патници - процена на резултатите од истражувањето	25. – 28.03.2014

* Тековна состојба: 31. декември 2013

EU Twinning Project MK/09/IB/ST/01
SUPPORT TO THE STATE STATISTICAL OFFICE FOR CAPACITY BUILDING AND IMPROVING COMPLIANCE OF STATISTICS WITH EU STANDARDS

Ни преостанува да им посакаме на нашите читатели среќни Новогодишни и Божиќни празници и успешно продолжување на нашата соработка!

Листа на контакти

Проектен тим			
Земја-членка		Земја-корисник	
Име	Функција	Име	Функција
г. Ринго Раупах	Проект-лидер на земјата-членка ringo.raupach@destatis.de тел: + 49 228 99 643 8932	г-ѓа Благоица Новковска, д-р	Проект-лидер на земјата-корисник blagica.novkovska@stat.gov.mk тел: + 389 2 3295 665
г. Леонхард Фикс	Проект-менаџер на земјата-членка leonhard.fix@destatis.de тел: + 49 228 99 643 8936	г-ѓа Татјана Велкова Јованчевска	Партнер на постојаниот твининг-советник tatjana.velkova@stat.gov.mk тел: + 389 2 3295 787
г-ѓа Шарлот Јул Хансен	Јуниор проект-лидер на земјата-членка SJH@dst.de тел: + 45 39 17 39 37	Компонент-лидери Земја-корисник	
		Име	Функција

**EU Twinning Project MK/09/IB/ST/01
SUPPORT TO THE STATE STATISTICAL OFFICE FOR CAPACITY BUILDING AND IMPROVING COMPLIANCE OF STATISTICS WITH EU STANDARDS**

г. Бернд Рихтер	Постојан твининг-советник bernd.richter@stat.gov.mk тел: + 389 2 3295 668	г-ѓа Верка Панова	Компонент 1 лидер verka.panova@stat.gov.mk тел: + 389 2 3295 681
г-ѓа Рајна Бадева	Канцеларија на постојаниот твининг-советник rajna.badeva@stat.gov.mk тел: : + 389 2 3295 768	г-ѓа Мирјана Бошњак	Компонент 2 лидер mirjana.bosnjak@stat.gov.mk тел: + 389 2 3295 655
		г-ѓа Виолета Крстева	Компонент 2 лидер , поткомпонента 2.5 violeta.krsteva@stat.gov.mk тел: + 389 2 3295 617
		г-ѓа Хелена Папазоска	Компонент 3 лидер, поткомпонента 3.1 helena.papazoska@stat.gov.mk тел: + 389 2 3295 630
		г. Горан Киранџиски	Компонент 3 лидер, поткомпонента 3.2 goran.kirandziski@stat.gov.mk тел: + 389 2 3295 684
		г-ѓа Татјана Митевска	Партнер на постојаниот твининг-советник (заменик) Одделение за меѓународна соработка и европска интеграција при ДЗС tatjana.mitevaska@stat.gov.mk тел: + 389 2 3295 670
		г-ѓа Македонка Трајкова-Цингаровска	Мониторинг функција makedonka.trajkova@stat.gov.mk тел: + 389 2 3295 674
		г-ѓа Билјана Карајовановиќ	Мониторинг функција (заменик) biljana.ristevaska@stat.gov.mk тел: + 389 2 3295 703